

Kulturelle utfordringer i etableringen av et etterretningsstyrt politi

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2021

Kand.nr : 308

Antall ord: 6500

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	2
1.1 Problemstilling	3
2.0 Metode	3
2.1 Kildekritikk	4
2.2 Litteraturvalg	5
3.0 Forforståelse.....	5
4.0 Avgrensing.....	6
5.0 Teoridel.....	7
5.1 Etterretningsstyrt politiarbeid.....	7
5.2 Kultur	8
6.0 Diskusjon	10
6.1 Mangel på felles begrepsforståelse	10
6.1.1 Kunnskap og kunnskapsbaserte arbeidsmetoder	11
6.1.2 Etterretning og Indicia	12
6.2 Mangel på eierskap og motivasjon.....	14
6.3 Roller i politikulturen	15
6.4 Motstand mot å la seg styre.....	16
7.0 Avslutning.....	17
8.0 Litteraturliste.....	19
8.1 Selvvalgt pensum	21

1.0 Innledning

I denne bacheloroppgaven ønsker jeg å ta for meg etterretningsstyrt politiarbeid. For det første er dette et tema jeg er spesielt interessert i, og for det andre er etterretning et satsningsområde i norsk politi som skal gjøre etaten bedre rustet i arbeidet mot kriminalitet. Jeg anser det dermed for interessant og aktuelt å fordype meg og lære mer om dette.

Under praksisåret mitt i Sør-Øst politidistrikt, fikk jeg mulighet til å arbeide med ordenspatroljene og erfare hvordan oppdrag ble løst, også i situasjoner under stort tidspress. Kanskje enda viktigere i denne sammenheng, erfarte jeg hvordan patroljene arbeidet da de ikke var tildelt konkrete oppdrag fra operasjonssentralen. Hver morgen deltok de påtroppende ordenspatroljene på morgenparolen med resten av distriktet. Agendaen var alltid den samme: spesielle hendelser siste døgnet, etterlysninger av personer og kjøretøy, etterfulgt av de prioriterte informasjonsbehovene og de lokale prioriteringene for de enkelte politistasjonene. Kveldene ble viet til «ordentlig politiarbeid» i form av kontroll av interessante biler og personer, og spaning eller lusking rundt kjente adresser på leting etter en inngang, som eksempelvis den velkjente lukten av cannabis. Ved treff og beslag av narkotika i en eller annen form, ble dette spredt som ild i tørt gress på stasjonen og den heldige «jegeren» fikk velfortjent ros for arbeidet.

Systemet Indicia ble flittig brukt av polititjenestepersonene på stasjonen etter et oppdrag eller etter kontakt med publikum. Indicia var kjent som etterretningsregisteret, der informasjon ble registrert for muligheten til informasjonsdeling på tvers av vaktlagene på stasjonen, samt med de andre stasjonene i politidistriktet. For en student utplassert på et nytt sted, var dette en perfekt plattform å benytte for å øke lokalkunnskapen. Inntrykket jeg fikk fra etterretningsregisteret var at distriktet i stor grad var preget av salg, kjøp og bruk av narkotika, kjøring uten gyldig førerkort og kjøring i ruspåvirket tilstand, der de involverte personene i stor grad fremstod som notorisk kriminelle. Med andre ord virket det som at informasjon om individ- og straffesaksorienterte forhold, som narkotikaovertridelser, var det som i all hovedsak ble registrert i Indicia. Dette gjorde at jeg ble interessert i hvordan informasjonen i etterretningsregisteret egentlig var tenkt til å bidra i det etterretningsstyrte politiarbeidet.

Etter en refleksjon over mine erfaringer i ettertid, synes jeg det er interessant at typen selvstendig arbeid som ble gjort av patroljene i de ulike vaktlagene var så forskjellige. For å eksemplifisere: vaktlag 1 jobbet oftest opp mot narkotika, vaktlag 2 jobbet oftest med trafikkforseelser og vaktlag 3 prioriterte vanskeligstilte ungdommer. Det er åpenbart at alle disse arbeidsfeltene inngår i politiets arbeidsoppgaver, men eksempelet viser at vaktlagene har

stor grad av selvstendighet og mulighet til å velge hva de selv ønsker å jobbe med. Hva som påvirker og styrer de ulike vaktlagenes prioriteringer, er derfor interessant å se nærmere på.

1.1 Problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å fokusere på etterretningsprosessen basert på Ratcliffes definisjon av et etterretningsstyrt politi. Ratcliffe poengterer at man kun kan utvikle en dypere forståelse for et kriminalitetsproblem ved at kunnskapen struktureres på en slik måte at beslutningstakere kan utvikle en strategi (Ratcliffe, 2016, s. 73). Etterretningsprosessen sammen med tiltakshjulet som vi finner i Politiets etterretningsdoktrine, heretter kalt Etterretningsdoktrinen, utgjør denne strategien (POD, 2014). Videre beskriver han at kunnskap genererer forståelse og innsikt, mens etterretning støtter valget av handling (Ratcliffe, 2016, s. 73). På bakgrunn av dette har jeg valgt å ta utgangspunkt i etterretningsstyrt politiarbeid, som er en kunnskapsbasert arbeidsmetode, fremfor kun det vide begrepet kunnskapsbasert politiarbeid.

Et etterretningsstyrt politi vil ikke fungere optimalt før de ulike utfordringene som bremses utviklingen er tatt tak i. Basert på erfaringene jeg selv gjorde under praksisåret, sitter jeg igjen med en oppfatning av at politikulturen på taktisk nivå kan utgjøre en hemmende faktor i arbeidet mot et etterretningsstyrt politi.

«Hvilke kulturelle trekk i den operative politikulturen utfordrer etableringen av et etterretningsstyrt politi?»

På bakgrunn av problemstillingen vil jeg dele oppgaven inn i seks deler. Etter først å ha redegjort for metodevalg og forforståelse, vil jeg avgrense oppgaven og redegjøre for aktuell teori i teoridelen. De kulturelle trekkene og utfordringene knyttet til etterretningsstyrt politiarbeid vil dernest drøftes i diskusjonsdelen. Avslutningsvis vil jeg trekke frem læringsutbyttet arbeidet med oppgaven har gitt meg, i tillegg til mitt syn på det etterretningsstyrte politiets fremtid.

2.0 Metode

Vilhelm Aubert beskrev metode slik:

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap» (Aubert 1985, sitert i Dallan 2017, s. 51).

Ved valg av metode er problemstillingen i stor grad styrende og valget faller dermed på den metoden som best er egnet til å belyse denne (Dallan, 2017, s. 51). Jeg ønsket å skrive en teoretisk oppgave og vurderte det dithen at denne metoden gir meg best forutsetning for å kunne svare på den aktuelle problemstillingen. Ved å ta utgangspunkt i teoretiske og empiriske studier, kan jeg utnytte litteratur og forskning som allerede foreligger om etterretning og etterretningsstyrt politiarbeid. I tillegg vil jeg i stor grad kunne tilstrebe objektivitet.

Valget av teoretisk oppgave har muligens medført at jeg ikke har fått den brede informasjonstilgangen i temaet som en eventuell empirisk studie ville gitt gjennom egne intervjuer. Jeg mener likevel at kvaliteten på litteraturen rundt det valgte temaet er såpass høy, noe som vil gjøre drøftingene i oppgaven relevante. Jeg kan bekrefte at arbeidet med oppgaven basert på litteraturen har gitt meg høyt læringsutbytte.

2.1 Kildekritikk

Kildekritikk er spesielt viktig på grunn av at oppgaven baseres på eksisterende litteratur og forskning. Ifølge Dallan er kildekritikk å vurdere hvorvidt den aktuelle litteraturen er egnet til å belyse problemstillingen (2017, s. 158). I tillegg til dette vil et kritisk blikk til forfatter og forskningsarbeidet være viktig å ha med seg underveis.

I dagens digitale samfunn finnes det nesten utømmelige mengder informasjon på internett. Dette byr på utfordringer i form av at korrekt og ukorrekt informasjon, såfremt som gode og dårlige kilder, ligger tilgjengelig og ikke alltid er lett å skille. Ved å bruke litteratur som er publisert av forlag som benytter fagfelleevaluering, mener jeg at denne usikkerheten kan minskes. Med fagfelleevaluering mener jeg den kvalitetssikrende prosessen der andre eksperter har vurdert artiklene før utgivelse (Svartdal, 2021). De fleste etablerte og anerkjente forlag benytter denne metoden. Jeg har derfor valgt ikke å benytte tilfeldig litteratur fra internett, men kilder og litteratur som er vurdert som holdbare og troverdige (Dallan, 2017, s. 159-160).

Ved valg av litteratur har jeg tilstrebet å benytte primærkilder, som er tekstens opprinnelige utgave. På den måten kan man unngå å ta utgangspunkt i en oversatt tekst fra en sekundærkilde som kan gjøre informasjonen unøyaktig (Dallan, 2017, s. 100). Jeg har likevel måttet bruke noe sekundærlitteratur, eksempelvis i kap. 6.3. Grunnen til det er at jeg ikke har prioritert å tilegne meg adgang til litteraturen fra den primære kilden, fordi det angår mindre sentrale temaer i oppgaven.

Som jeg var inne på i innledningen sitter jeg selv inne med en del inntrykk og oppfatninger om det gjeldende temaet. En av utfordringene ved en teoretisk oppgave kan dermed være kravet til nøytralitet og objektivitet. Med objektivitet menes det at teksten ikke skal påvirkes av egne fordommer og oppfatninger (Dallan, 2017, s. 59). Selv om det menneskelig sett så og si er umulig å være helt objektiv, er dette likevel noe jeg aktivt søker å oppnå underveis i arbeidet med oppgaven. Ved bruk av fagfelleverdert litteratur, kombinasjon av flere kilder og et bevisst forhold til objektivitetskravet kan dette gi meg gode forutsetninger.

2.2 Litteraturvalg

Ved innhenting av litteratur har jeg brukt Politihøgskolens elektroniske bibliotek, Oria, og søkemotoren Idunn. Der har jeg funnet aktuelle artikler og mastergradsavhandlinger skrevet av forfattere med politifaglig bakgrunn der det er gjort relevante studier.

Veileder ved Politihøgskolen har bidratt med litteraturforslag, deriblant litteratur fra kjente forskere som Jerry Ratcliffe og Liv Finstad. Ratcliffe er en svært anerkjent forfatter innen kriminalitetsforebyggende arbeid og etterretning. Jeg ønsker å benytte primærkilden fremfor sekundærkilder med tanke på kildekritikk. Derfor falt det naturlig å lese Ratcliffes bok om Intelligence-Led Policing (2016) i arbeidet med denne oppgaven.

Etterretningsstyrt politiarbeid er heldigvis et aktuelt tema i Politihøgskolens bachelorløp, noe som har medført at en mengde litteratur fra pensum har vært relevant for oppgaven. Pensum fra kriminologi, sosiologi og kriminalitetsforebyggende arbeid har blitt godt brukt. Til slutt må jeg selvfølgelig nevne Etterretningsdoktrinen (POD, 2014), som i bunn og grunn utgjør oppgavens utgangspunkt. Doktrinen har i stor grad bidratt til å øke min forståelse for etterretningsprosessen og hva det innebærer å arbeide etterretningsstyrt i politiet.

3.0 Forforståelse

Torsten Thurén beskriver forforståelse slik:

«Med forforståelse menes at vi ikke oppfatter virkeligheten kun gjennom våre sanser. Det som framstår som rene sanseintrykk, inneholder i virkeligheten en god porasjon tolkning» (Thurén, 2009, s. 66).

Videre poengterer han at forforståelsen kan skape hindringer, men at den likevel er absolutt nødvendig for i det hele tatt å kunne forstå noe (s. 70). Det samme understreker Dallan og

poengterer at essensen ligger i det å være sin forforståelse bevisst, noe som kan gjøres ved for eksempel å skrive om den i sin oppgave (Dallan, 2017, s. 58). Ved å være bevisst på min forforståelse knyttet til temaet jeg skriver om, kan jeg bli mer oppmerksom på å undersøke momenter som kan motstride oppfatningen jeg allerede innehar. Dette er også et viktig element i målet om at oppgaven så langt det lar seg gjøre skal være nøytral og objektiv.

Jeg har allerede nevnt noen av mine inntrykk og erfaringer jeg har gjort meg rundt etterretningsstyrt politiarbeid fra praksisåret. Da jeg begynte å arbeide med oppgaven opplevde jeg at forforståelsen lå som en slags grunnmur der søken etter informasjon ofte rettet seg mot det som støttet opp under denne. Denne forutinntattheten ble gradvis redusert etter hvert som jeg fikk mer innsikt i litteraturen og opparbeidet meg kunnskap rundt temaet.

Jeg ble gjort kjent med plattformen Indicia i praksisåret. Ut ifra hvordan denne informasjonen ble benyttet i praksis, satt jeg igjen med et inntrykk av at etterretningsstyrt politiarbeid gikk ut på at ordenspatroljene leste indiciemeldinger og selv utformet arbeidsoppgaver fra disse. Jeg fikk aldri oppleve et etterretningsstyrt politiarbeid, som det jeg nå vet er en styrt og kompleks prosess. Grunnen ligger i at oppfattelsen av hva som skal registreres og hvordan informasjonen er ment at skal brukes, ikke lå klart for de operative mannskapene.

Da jeg i år begynte å lære mer om kriminalitetsforebyggende arbeid og etterretningsstyrt politiarbeid, innså jeg hvor misvisende forforståelse kan være og i hvor stor grad den på påvirke objektiviteten. I tillegg innså jeg viktigheten av et oppdatert kunnskapsnivå, for muligheten til å benytte «nye» metoder på riktig måte og for at arbeidet rettes mot metodens faktiske mål. I starten av arbeidet med oppgaven erfarte jeg dermed hvor viktig det er å kjenne sin forforståelse, nullstille seg og se ting utenfra. Ved å distansere meg fra den rollen jeg tidligere hadde i den operative politikulturen og trekke inn den nye kunnskapen jeg har opparbeidet meg, har jeg tilegnet meg ny innsikt og forståelse.

4.0 Avgrensing

Innenfor temaet etterretningsstyrt politiarbeid kunne jeg skrevet om fasene i etterretningsprosessen, mulighetene som ligger i metoden, utfordringene på operasjonelt eller strategisk nivå eller ledelsens rolle. Likevel har jeg valgt å avgrense oppgaven til de utfordringene ved etterretningsstyrt politi som knyttes til politikulturen på taktisk nivå. Jeg har selv gjort meg erfaringer rundt disse utfordringene, noe jeg ønsker å undersøke nærmere. I tillegg er jeg overbevist om at etterretningsprosessen, som er en kompleks og sammensatt

prosess, ikke kan fungere optimalt i praksis dersom ett ledd ikke bidrar mot det felles målet. Her mener jeg politikulturen spiller en sentral rolle.

I og med at utfordringene jeg skal diskutere omhandler taktisk nivå, kommer jeg kun til å redegjøre for teori knyttet til de delene av etterretningsprosessen og tiltakshjulet som omhandler dette nivået, som innhentings- og tiltaksfasen (Paulsen & Simensen, 2019, s. 173). Hele etterretningsprosessen vil dermed hverken bli redegjort for i sin helhet eller diskutert fullt ut i denne oppgaven.

5.0 Teoridel

Når det gjelder redegjørelse av teori er det åpenbart at det finnes mange typer litteratur og kilder som kan belyse dette på ulike måter. Etterretning er for eksempel langt ifra kun brukt i politiet, noe som gjør at definisjoner fra eksempelvis Forsvaret kanskje ikke blir nøyaktig nok. For å sikre at redegjørelsen baseres på den mest relevante teorien, ønsker jeg dermed å benytte teori som brukes i politietaten. På den måten sikrer jeg at teoridelen inneholder redegjørelser for det som faktisk er relevant for politiet, og at drøftingen baseres på den teorien som er aktuell for oppgaven.

5.1 Etterretningsstyrt politiarbeid

Etterretning beskrives i Etterretningsdoktrinen som:

«... en styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger» (POD, 2014, s. 18).

Etterretningsstyrt politiarbeid er et styringsverktøy som brukes i politiet med hensikt å danne beslutningsgrunnlag. Etterretningen kan bidra med økt situasjonsbevissthet knyttet til alle politiets primæroppgaver: forebygging, etterforskning og beredskap (POD, 2014, s. 53). Målet er både økt kvalitet og effektivitet der kriminalitetsanalyse og etterretningsmetoder står sentralt (Ratcliffe, 2016, s. 66). Etterretningsprodukter kan dermed gi oversikt, redusere usikkerhet og på den måten danne grunnlaget for politilederes beslutninger i et samfunnsoppdrag der det foreligger behov for prioriteringer og disponering av ressurser (POD, 2014, s. 13). I tillegg vil etterretningsproduktet optimalt sett føre til åpenhet, legalitet og videreutvikling av kunnskap innad i organisasjonen (POD, 2014, s. 26).

Den etterretningsstyrte arbeidsmetoden er bygget opp av etterretningsprosessen og tiltakshjulet. Etterretningsprosessen består av fire overlappende faser som det kontinuerlig jobbes frem og tilbake mellom, der innhenting utgjør delfase nummer to (POD, 2014, s. 27). Her har operative mannskaper en viktig rolle som en del av de menneskelige kildene som benyttes for å samle informasjon. Innsamlingen dokumenteres i Indicia, der kvaliteten til kilden og informasjonen skal vurderes (Paulsen & Simensen, 2019, s. 173; POD, 2014, s. 33). Når det senere har blitt utarbeidet etterretningsprodukt som har gitt beslutningsgrunnlag, skal ledere beslutte aktuelle tiltak. De operative mannskapene, i tillegg til de mange tverretatlige samarbeidspartnerne, vil bidra i denne fasen med utføring av tiltakene (POD, 2014, s. 53).

Prosessen med å produsere etterretning starter med innsamlingen av data. For at dataen skal kunne omgjøres til informasjon og benyttes i den senere analysen, må den vurderes som troverdig, pålitelig og settes i kontekst.. Når vi sitter med flere kilder med informasjon blir neste steg å analysere og vurdere dette opp mot eksisterende kunnskap. Kunnskap betegnes som sammensetningen av data og informasjon for å øke sin forståelse. Resultatet av denne prosessen er etterretning som utgjør en del av strategisk, operasjonell og taktisk beslutningsstøtte (Paulsen & Simensen, 2019, s. 177; POD, 2014, s. 21).

Det som dermed er viktig å ha med seg, er at etterretningsprodukter som innebefatter fremtidsrettede vurderinger, aldri vil gi sikker kunnskap. Produktene kan bidra til innsikt og forståelse ved rett kontekst, noe som kan redusere usikkerheten knyttet til beslutningene som tas. Ingen etterretningsprodukter vil imidlertid gi det fulle og hele bildet av virkeligheten (POD, 2014, s. 18). I tillegg er det viktig å være oppmerksom på at etterretningsprosessen er en styrt prosess. Dersom prosessen ikke styres, kan dette resultere i innhenting av informasjon med manglende tidsriktighet og relevans, som vil skape et unøyaktig grunnlag for etterretningsproduktene. Det vil dermed ikke oppnås oversikt og minimert usikkerhet som etterretningsproduktene i utgangspunktet er ment til å bidra til i ledernes beslutningsgrunnlag.

5.2 Kultur

I redegjørelsen av begrepet kultur kan man finne utallige definisjoner på hva dette er. I denne sammenheng er det mest aktuelt å ta for seg yrkeskultur, som Granér beskriver som:

«... en felles måte å oppfatte og vurdere virkeligheten, det egne arbeidet og seg selv som gruppe på ...» (Larsson, Gundhus & Granér, 2014, s. 136).

Yrkeskultur vil åpenbart variere i stor grad med det aktuelle yrket. Finstad beskriver politikulturen som hvordan politiet ser den sosiale verdenen og hvilken rolle de spiller i den (Finstad, 2018, s. 98). Politiet som organisasjon består av en bred variasjon av gjøremål, arbeidsmetoder og arbeidsvilkår, noe som gjør det naturlig å dele politiorganisasjonen i ulike yrkeskulturer, fremfor én felles (Larsson et al., 2014, s. 136-137).

For å svare på problemstillingen er det den operative politikulturen som er mest aktuell å redegjøre for. Polititjenestepersoner på patruljeseksjonen går som regel uniformert og kjører uniformerte biler. Bekledningen utgjør en symbolsk makt som skaper et tydelig skille med omverdenen, men også overfor andre politikollegaer (Finstad, 2013, s. 101). Når det gjelder å skille seg ut overfor kollegaer kan jeg nevne det «lille ekstra» som distinksjonene på skulderen, valget av kjeledress i ordinær patruljetjeneste hos en tjenesteperson med UEH-bakgrunn, eller som Finstad beskriver som «sentrumsriggen», med doble sett av håndjern (2013, s. 101). Behovet for å skille seg ut og utstråle autoritet utgjør en sentral del av politikulturen.

Erfaringslære har dype røtter i politiet og utgjør et viktig element i politikulturen. Erfaringsbasert kunnskap menes den kunnskapen som er tilegnet gjennom erfaring (Finstad, 2018, s. 106). Den kulturelle betydningen denne kunnskapskilden har, kan være et resultat av typen arbeidsoppgaver tjenestepersonene er satt til å arbeide med, samt organisasjonens hierarkiske oppbygning der de som har arbeidet lengst i etaten krever økt respekt fra andre kollegaer (Finstad, 2018, s. 106). I politietatens nyere tider har den erfaringsbaserte kunnskapen blitt utfordret av det kunnskapsbaserte politiarbeidet.

I Granér sin studie om politikultur fant han at oppfatningene om hva kulturen består av varierer. På bakgrunn av dette beskrev han ulike perspektiver som er typiske for operative tjenestepersoner, herunder autonomt og legalistisk perspektiv (Larsson et al., 2014, s. 138). I det autonome perspektivet regjerer ønsket om et selvstyrt arbeid der prinsippene for «ordentlig politiarbeid», egne moralske oppfatninger og kollegiale normer i stor grad utgjør rettesnoren for arbeidet. Med «ordentlig politiarbeid» menes typiske oppdrag som biljakt, ran og narkotikalovbrudd som innehar disse tre kjennetegnene: tydelig identifiserbart lovbrudd, krav til et effektivitetsaspekt og måten arbeidet gjennomføres på (Larsson, et al., s. 139-142). I kontrast finner vi det legalistiske perspektivets retningslinjer for arbeidet som i større grad baseres på grunnleggende rettsregler, lovgivning og offisielle styringsdokumenter (Larsson et al., 2014, s. 141).

På grunn av de varierte arbeidsoppgavene en kan møte i operativt arbeid, er det naturlig å utvikle en viss grad av autonomi og egen evne til å ta beslutninger. Politikulturen utgjør også en viktig faktor for samhold og fellesskap blant kollegaer (Larsson et al. 2014, s. 137). Det sterke samholdet og et autonomt perspektiv kan skape utfordringer og utgjøre en hemmende faktor, spesielt i innføringen av nye arbeidsmetoder som krever stor grad av ledelse og styring. Resultatet kan i verste fall være at underordne nivåer i organisasjonens hierarki utvikler et preg av motkultur mot overordnede nivåer (Larsson et al., 2014, s. 136).

6.0 Diskusjon

Teorien som jeg har valgt og som er knyttet til etterretningsstyrt politiarbeid og politikultur er nå redegjort for. Dette vil nå danne grunnlag for diskusjonen. Her vil jeg ta for meg fire ulike utfordringer ved politikulturen i forbindelse med etableringen av et etterretningsstyrt politi:

- Mangel på felles begrepsforståelse
- Mangel på eierskap til oppgaven
- Sentrale roller i politikulturen
- Motstand mot å la seg styre

De nevnte utfordringene anses ikke som de eneste utfordringene knyttet til politikulturen og innføringen av etterretningsstyrt politi. Disse er derimot valgt på bakgrunn av litteraturen jeg har fordypet meg i, samt mine egne erfaringer i møtet med etterretningsarbeidet på taktisk nivå.

6.1 Mangel på felles begrepsforståelse

Ratcliffe (2016) understreker at etterretningsmodellen kun kan fungere i praksis ved en felles oppfatning om hva det etterretningsstyrte arbeidet går ut på og hvilket formål det har. Mangel på felles begrepsforståelse kan medføre ufullstendige resultater og misforståelser hos ledelsen som kan påvirke beslutningsgrunnlaget og videre deres beslutninger. Mye av ansvaret ligger dermed på polititjenestepersoners egen vilje til å oppdatere og utvikle seg ved eksempelvis bruk av kunnskapskilder som politiets fagportal, KO:DE, noe som også understrekes i Etterretningsdoktrinen (POD, 2014, s. 9). En god oppdragsdialog og kommunikasjon underveis i prosessen vil også virke forebyggende mot misforståelser og øke effektiviteten og kvaliteten på arbeidet (POD, 2014, s. 28).

I dette kapittelet vil jeg diskutere begrepsforståelsen blant operative mannskaper knyttet til begrepene kunnskap og etterretning. Jeg har allerede poengtert at oppgaven skal omhandle

etterretningsstyrt politiarbeid, som er en kunnskapsbasert metode. Jeg anser at korrekt begrepsforståelse knyttet til kunnskap og kunnskapsbaserte arbeidsmetoder er en betingelse for i det hele tatt å forstå begrepene og prosessen i det etterretningsstyrte politiarbeidet. På bakgrunn av det velger jeg derfor først å drøfte forståelsen knyttet til disse begrepene, før jeg retter blikket mot etterretningsbegrepet og kriminaletterretningsregisteret Indicia. Jeg har videre ambisjon om å avdekke hva slags konsekvenser og følgefeil mangel på forståelse for de nevnte begrepene kan resultere i ved innføringen av et etterretningsstyrt politi.

6.1.1 Kunnskap og kunnskapsbaserte arbeidsmetoder

Erfaringsbasert kunnskap har lenge utgjort politiets primære kunnskapskilde og handlingsgrunnlag (Finstad, 2018, s. 106). Da kunnskapsbasert politiarbeid ble innført, ble dette møtt med motstand fra mange, spesielt fra operativ politikultur (Finstad, 2018, s. 105). Elisabeth Myhre Lie poengterte at motstanden kan være et resultat av at operative mannskaper opplevde innføringen som en tvunget implementering fra myndighetene (Lie, 2015, s. 313). Det kan på den andre siden tenkes at motstanden like gjerne var et resultat av mangel på rett begrepsforståelse.

I Handegård og Bergs studie ble det avdekket ulike oppfatninger av hva kunnskap og kunnskapsbasert arbeid er (Handegård & Berg, 2020, s. 48). Felles for de operative mannskapene var deres forståelse av at kunnskap var noe en fikk gjennom egen erfaring, ikke fra systematisering av disse erfaringene og anvendelse av annen tilgjengelig kunnskap (Finstad, 2013). Deres primære kunnskapskilde er dermed erfaringsbasert kunnskap, noe som kan ha naturlig sammenheng med at patruljenes arbeidsoppgaver stort sett er hendelsesstyrte, situasjonsbestemte og skjønnsbaserte. Kunnskapen de benytter vil være relevant og anvendbar i det praktiske arbeidet (Handegård & Berg, 2020, s. 48). Det som derimot kan utgjøre ulempene med erfaringsbasert kunnskap, er det Finstad kaller for «forstørrelsen av bestemte erfaringer» (2018, s. 111). Hun poengterer at erfaringsbasert kunnskap kan skape en unøyaktig oppfatning av samfunnet, fordi den kunnskapen som anses som den viktigste, baseres på selektive politierfaringer. En god oppdragsløsning vil ikke nødvendigvis gi tilsvarende resultat i en lignende situasjon, noe den erfaringsbaserte kunnskapen kan få oss til å tro.

Ved innføringen av kunnskapsbaserte arbeidsmetoder opplevde operative mannskaper at kunnskapen i form av erfaringslære hverken ble inkludert eller verdsatt. Ledere i Handegård og Bergs studie beskrev politietaten som et svært lukket «kunnskapssystem» som ikke var mottakelig for annen kunnskap enn den med intern legitimitet og med direkte relevans for

praktiske oppgaver (2020, s. 47). På grunn av at det var erfaringsbasert kunnskap som hadde legitimitet innad i kulturen, ble følelsen av myndighetenes tvungne implementering styrket da denne ikke lenger ble verdsatt på samme måte som tidligere (Handegård & Berg, 2020, s. 48; Lie, 2015, s. 313). Dette resulterte i at kunnskapsbaserte arbeidsmetoder ble ansett som hemmende for den operative tjenesten, i form av begrensninger av politiets skjønnsutøvelse og faglig frihet. Grunnen ligger hovedsakelig i at kunnskapsbasert arbeid krever sterkere styring enn tidligere (Handegård & Berg, 2020, s. 52). I tillegg kan det diskuteres hvorvidt politiet lider av en dose organisasjonsnarsisisme, da holdninger som «politiet vet best selv» står i stil med oppfattelsen av at kun den kunnskapen med intern legitimitet anses som verdifull for arbeidet. Slike holdninger kan resultere i økt avstand, både til publikum og andre myndigheter, men også til overordnede nivåer i organisasjonen. Avstanden kan dermed skape utfordringer i et samarbeid som er avhengig av overordnet styring.

I Politidirektoratets skriv om kriminalitetsforebyggende arbeid som primærstrategi ble det fastslått at politiet skal arbeide kunnskapsbasert (POD, 2018). De kriminalitetsforebyggende tiltakene skal iverksettes på grunnlag av etterretning, etterretningsprodukter og vitenskap, i tillegg til kunnskapsbasert erfaringslære (POD, 2018, s. 4). Operative mannskaopers oppfatning av at erfaringslære ikke lenger verdsettes eller skal benyttes i politiarbeidet, kan dermed anses som noe misforstått. Ønsket med et kunnskapsbasert politi var hovedsakelig å benytte flere typer kunnskap, fremfor egne erfaringer som ofte ble handlingsgrunnlaget tidligere (Finstad, 2018, s. 104). Dette gir et tydelig bilde på at kunnskap og kunnskapsbasert politiarbeid har blitt møtt med både misforståelser og motstand i den operative politikulturen.

6.1.2 Etterretning og Indicia

Etterretning er et komplekst begrep som brukes i mange ulike sammenhenger. Etterretningsdoktrinen eksemplifiserer dette svært godt i definisjonens første setning: «Begrepet etterretning har ulike betydninger» (POD, 2014, s. 18). Da det ble bestemt at etterretningsstyrt politiarbeid skulle benyttes som en kunnskapsbasert arbeidsmetode, ble naturlig nok Indicia en sentral plattform for å dele informasjonen. På grunn av det vil forståelsen for både etterretning og Indicia være sentral, som jeg derfor velger å drøfte videre i dette kapitlet.

Det fremkom i Dønlands studie en oppfatning blant operative mannskaper at etterretning både er informasjon og selve prosessen som består i å innhente informasjon (Dønland, 2015, s. 30). Forståelsen for etterretningsstyrt politiarbeid med denne definisjonen som grunnlag, vil

begrense etterretningsprosessen kun til innhentingsfasen der patruljene selv deltar ved å samle og registrere informasjon i Indicia. Dette tyder på at etterretningsstyrt politiarbeid ikke forstås blant operative mannskaper som den komplekse og helhetlige prosessen som beskrives i Etterretningsdoktrinen. På den andre siden viste studiet en slags innsikt blant de operative mannskapene i den etterretningsstyrte metodens formål. Mannskapene hevdet at etterretningens hensikt er å sørge for best mulig beslutningsgrunnlag, og at den skal bidra til å styre politiets aktivitet (Dønland, 2015, s. 30). Det vi kan trekke ut fra studiet er at forståelsen av etterretning i den operative kulturen i stor grad er begrenset til ens egen rolle, og at den er langt ifra det idealet etterretningsdoktrinen setter for forståelse for et etterretningsstyrt politi.

Studiene til Handegård og Berg understøtter Dønlands funn om snever forståelse av etterretning, der de kom frem til at etterretning i stor grad ble forstått som kunnskapsbasert praksis (Handegård & Berg, 2020, s. 50). Deres funn viser at de operative mannskapenes fokus i det etterretningsstyrte politiarbeidet, ligger i det å bli flinkere til å registrere og dele informasjon i Indicia. I den sammenheng ble ofte Indicia referert til som etterretningsregisteret, noe som vil indikere at plattformen består av etterretning. I politiregisterloven og Etterretningsdoktrinen derimot, omtales denne som et kriminaletterretningsregister (POD, 2014) (politiregisterloven, 2010, § 7). På grunn av at Indicia i realiteten består av registrert informasjon, kan det tenkes at informasjonsregister ville vært en mer treffende betegnelse. Oppfatningen av plattformens rolle kan dermed ha betydning for begrepsforståelsen knyttet til etterretning og skape usikkerhet rundt hva formålet med innsamlingen egentlig er.

Som et resultat av denne begrepsforståelsen viser Handegård og Berg til at Indicia blir et slags «alibi» for etterretningsarbeidet og premissleverandøren på kunnskap (2020, s. 50). Det oppstår dermed en følgefeil av ikke å inneha korrekt begrepsforståelse av kunnskap, fordi en ikke ser grensen mot hva som i realiteten er informasjon. Politiansatte vil dermed selv oppleve at de arbeider kunnskapsbasert, ved å jobbe med innholdet i «etterretningsregisteret» som grunnlag. Dette er uheldig da informasjonen alene har lav kvalitet fordi den gir et snevert kunnskapsgrunnlag med mange påvirkende faktorer (Handegård & Berg, 2020, s. 50). I tillegg er informasjonen i Indicia mangelfull fordi for få registrerer informasjon, samtidig som den registrerte informasjonen ikke dekker spennet i politiets virksomhet (Eidet, 2019, s. 71; Handegård og Berg, 2020, s. 57).

6.2 Mangel på eierskap og motivasjon

I politiets «nye» rolle i det etterretningsstyrte politiet, opplever ifølge Paulsen og Simensen operative mannskaper større grad av styring. Dette kan virke fremmedgjørende, i tillegg til å skape følelsen av begrenset innsikt i prosessen og innflytelse i de oppgavene man tildeles (Paulsen & Simensen, 2019, s. 177). Dersom det utvikles nevnte følelser innad i politikulturen, sammen med mangel på forståelse for begreper og prosessen, kan resultatet være at tjenestepersonene ikke opplever eierskap til den jobben de er satt til.

Jeg har allerede nevnt at operative mannskaper i hovedsak bidrar i totalt to faser i etterretningsprosessen og tiltakshjulet, noe som gjør dem til brikker i et større «spill» (Paulsen & Simensen, 2019, s. 177). Tjenestepersonene tar liten del i den helhetlige prosessen, noe som vanskeliggjør det å se betydningen av arbeidet og sammenhengen det har med prosessens formål, som eksempelvis tiltak i den andre enden. Dersom de i tillegg ikke innehar den gode forståelsen for sin rolle som Etterretningsdoktrinen forutsetter, vil det virke negativt på eierskapet til oppgaven. Dette kan medføre redusert effektivitet på grunn av mangelen på en meningsgivende oppgave (Paulsen & Simensen, 2019, s. 178).

At konkrete resultater lettere vil medføre eierskapsfølelse og motivasjon, blir ofte et moment i arbeid med forebyggende oppgaver. Virkningene av forebyggende arbeid er ofte vanskelige å måle, i likhet med resultatene av innsamlingen i etterretningsprosessen (Lie, 2015, s. 317). Dette er en faktor som kan gjøre at proaktivt arbeid med kortsiktige, persons- og straffesaksorienterte oppdrag lettere kan motivere og generere eierskap, enn de større, langsiktige prosessene (Paulsen & Simensen, 2019, s. 177). Operative mannskaapers forutsetninger og egenskaper som eksempelvis graden av autonomi, motivasjon og behov for å se resultater, vil dermed være avgjørende for i hvor stor grad man er villig til å delta i arbeidet og rollen man er tildelt i etterretningsprosessen.

For å forebygge tap av eierskap til arbeidet kreves det blant annet nok tillit til ledelsen og deres helhetstenkning. I og med at de operative mannskapene ikke ser en tydelig sammenheng mellom innhenting og tiltakene, poengter Paulsen og Simensen at etterretningsprosessen kun kan fungere ved at mannskapene har høy tillit til ledelsen og deres prioriteringer (2019, s. 178). Den operative politikulturen er som nevnt tidligere allerede preget av motstand mot ledelsen, noe som kan skape et hinder for denne tilliten (Larsson et al., 2014, s. 137). For å bedre dette forholdet kan økt kommunikasjon og tilbakemelding virke positivt. Tjenestepersonene på taktisk nivå har ansvar for innhenting av informasjon, noe som utgjør selve fundamentet i

etterretningsprosessen (POD, 2014, s. 32). Ved å orientere dem om deres sentrale rolle, i tillegg til å følge opp med tilbakemeldinger på det som samles inn og registreres av informasjon, kan dette være svært motiverende og hjelpe med å danne eierskap til arbeidet og rollen (Paulsen & Simensen, 2019, s. 178). Dette kan utgjøre faktorer som er med på å øke tilliten til ledelsen gjennom forståelse for prosessen og det helhetlige arbeidet, og samtidig omdanne meningsløst arbeid til meningsgivende.

6.3 Roller i politikulturen

En utfordring knyttet til politikulturen under innføringen av et etterretningsstyrt politi på operativt nivå, er lederens rolle. Det er lederen som er den viktigste kulturskaperen og innehar den største innflytelse for å kunne prege organisasjonen (Schein, 2010, sitert i Viste 2014, s. 23). Likevel er det antageligvis heller kulturen som preger ledelsen enn det omvendte (Alvesson, 2002, sitert i Viste 2014, s. 23). Med andre ord har lederen i stor grad blitt integrert i den samme kulturen som operative mannskaper har utviklet. Det kan i mange tilfeller resultere i en konflikt mellom ledelse og kultur. På grunn av at det er lederen som har innflytelsen til å rette oppmerksomheten mot prioriteringene og kontrollere at arbeidet gjennomføres, er det essensielt å finne rett balanse mellom ledelse og kultur for å unngå konflikt (Schein, 2010, sitert i Viste 2014, s. 23).

Granér skriver at det ofte kan utvikles en motkultur blant underordnede nivåer i et organisasjonshierarki (Larsson et al., 2014, s. 137). For en leder som er sterkt integrert i kulturen, kan det være utfordrende å overholde føringene og styre mannskapene etter disse, dersom dette ikke faller i god jord innad eller står i samsvar med den gjeldende politikulturen. Følelsen av lojalitet til kulturen kan dermed gjøre jobben utfordrende. Lederens ønske er å ha «foten innenfor» både hos sine egne medarbeidere og sin oppdragsgiver som forventer at en jobb skal bli gjort.

En annen sentral rolle i politikulturen er kulturbyggeren, som er en person med stor påvirkningskraft overfor kollegaer. Kulturbyggeren kan på samme måte som en leder gi innflytelse innad i kulturen, og kan på den måten bidra positivt i innføringen av nye arbeidsmetoder, betinget at personen innehar de rette egenskapene og holdningene (Schein, 2010, sitert i Viste 2014, s. 23). Dette vil naturlig nok ikke alltid være tilfelle, og dermed kan en autonom, påvirkningskraftig skikkelse i politikulturen heller utgjøre en utfordring i etableringen av et etterretningsstyrt politi.

6.4 Motstand mot å la seg styre

Som allerede nevnt utviklet det seg motstand innad i politikulturen under innføringen av kunnskapsbaserte arbeidsmetoder, i hovedsak fordi arbeidsmetoden krever sterkere, overordnet styring (Handegård & Berg, 2020, s. 52). Granér skriver at «selvstendighet øker i grad med avstanden fra politihuset» (Larsson et al., 2014, s. 147). Det han illustrerer er at graden av autonomi i en yrkeskultur har sammenheng med at underordnede nivåer, som eksempelvis taktisk nivå, i større grad krever selvstendighet i yrkesutøvelsen. Innføringen kan dermed medføre at de «nye» metodene bryter med etablerte arbeidsmetoder i politikulturen, i tillegg til at ledelsen overstyrer mannskapenes egen autonomi.

Som et resultat av den økte styringen og reduserte autonomien, kan dette igjen skape nye utfordringer knyttet til de etterretningsstyrte arbeidsoppgavene. Politiinitiativer og publikumsbestillinger utgjør helheten i politiets oppgaver på taktisk nivå (Finstad, 2013, s. 49). Finstad kom frem til at hele 42% av hendelsene som oppstod på en vakt ved patruljetjenesten var et resultat av tjenestepersonenes egne initiativ. Initiativene kan si oss mye om mannskapenes eget syn på politiyrkets formål, som kan resultere i økt arbeid rettet mot bestemte oppgaver, noe jeg selv erfarte i praksis og beskrev innledningsvis i oppgaven. I forbindelse med Dønlands studie, påpekte han at politiet i de fleste tilfeller mottar informasjon, heller enn selv å innhente det som er etterspurt (2015, s. 29). Informasjonsflyten er dermed avhengig av hendelsesstyrte oppdrag ved publikumsbestillinger eller gjennom mannskapenes politiinitiativ. Det forutsetter blant annet at tjenestepersonenes initiativ og engasjement er i tråd med informasjonsbehovene og oppgavene som er fastsatt av ledelsen, for at den relevante informasjonen faktisk blir innhentet i det etterretningsstyrte politiarbeidet.

Ved fravær av engasjement påpeker Granér at det først er da det autonome perspektivet kommer til uttrykk (Larsson et al., 2014, s. 149). Tilfellet av en autonomipreget kultur kan dermed oppstå som et resultat av at mannskapene hverken innehar rett begrepsforståelse, eierskap til arbeidet eller rett påvirkning gjennom lederens føringer, noe som kan gi fravær av engasjement knyttet til oppgaven. Konsekvensen kan dermed bli at etterretningsstyrt politiarbeid i større grad blir politistyrt etterretning, ved at informasjonsinnhenting skjer gjennom politiinitiativ på bakgrunn av egen motivasjon og interesse, fremfor ledelsens styring.

Ratcliffe (2016) refererer til politistyrt etterretning når situasjonen har blitt slik at informasjonsstrømmen ikke lenger styres av ledelsen, men av enkeltindivider. Resultatet er

dermed mangel på den ønskelige informasjonen som senere skal utgjøre grunnlaget i etterretningsproduktene. Både Anders Rasch-Olsens og Torstein Eidets studier viser hva slags type informasjon som er registrert i Indicia, noe som kan danne et bilde av hvorvidt innhentingssfasen faktisk er etterretningsstyrt. Rasch-Olsen (2008, s. 79) viste at 78 % av alle informasjonene i Indicia i 2008 var narkotikarelaterte, mens samme type informasjon utgjorde over 61 % mellom 2006 og 2018 basert på Torstein Eidets studie (2019, s. 51).

Narkotikalovbrudd er lovbrudd som lettere kan arbeides med proaktivt fordi det i større grad skjer utenfor den private sfære (Eidet, 2019, s. 46). I tillegg assosieres denne type lovbrudd i større grad med «ordentlig politiarbeid». Sett dette i tilknytning til Granérs beskrivelse av det typiske autonome perspektivet, blir det naturlig å tenke at de høye tallene i studiene kan være et resultat av at autonome tjenestepersoner innhenter informasjon basert på eget initiativ (Larsson et al., 2014, s. 138-141). Reiner påpeker at politiorganisasjonen utgjør en tradisjonell og konservativ yrkesgruppe (2010, sitert i Eidet, s. 44). Resultatene i studiene kan dermed utgjøre et godt eksempel på nettopp det, da bekjempelse av narkotika siden 1980 har vært en sentral prioritering. (Larsson 2018, sitert i Eidet, s. 44). Informasjonsinnhenting basert på egne initiativer og interesser, kan utgjøre en stor utfordring for det etterretningsstyrte politiarbeidet. Etterretningsproduktene er da ikke basert på informasjon som er innhentet gjennom en styrt prosess med formål om å dekke de prioriterte informasjonsbehovene. Innhenting er heller et resultat av tilfeldig innsamling eller basert på de operative mannskapenes personlige interesse, som eksempelvis narkotikalovbrudd.

7.0 Avslutning

Formålet med denne oppgaven var å undersøke utfordringene knyttet til etterretningsstyrt politiarbeid motivert av mine erfaringer fra praksisåret. Ut fra aktuell litteratur og teori har jeg nå diskutert og drøftet ulike utfordringer knyttet til operativ politikultur med henblikk på etableringen av etterretningsstyrt politiarbeid. Jeg har videre sett nærmere på mulige årsaker til disse utfordringene og hvilke konsekvenser utfordringene kan få for arbeidsmetoden. Dette har gitt meg større innsikt i hva det vil si å arbeide etterretningsstyrt, og erfaringene og for forståelsen jeg hadde med meg fra praksisåret er gjennom dette blitt justert. Den samme feiloppfatningen vil potensielt kunne gjelde for andre operative mannskaper, da jeg nå i ettertid ser en mangel i rett forståelse for innholdet i Etterretningsdoktrinen og den enkeltes rolle i den.

Oppgaven viser at dagens politikultur kan utvise tendenser til motstand mot forandring og utvikling i en retning av mer vitenskapelig og kunnskapsbasert praksis. Dette står i samsvar med mine erfaringer, da jeg under praksisåret ble fortalt at jeg bare kunne glemme det jeg hadde lært på skolen, fordi erfaringslæren er det som betyr noe i det operative arbeidet. I tillegg til denne motstanden er mitt inntrykk at det utvises manglende tillit til ledelsens prioriteringer og beslutninger. Mangel på forståelse for den helhetlige prosessen kan være en nøkkelfaktor her, i og med at mangelen kan resultere i en redusert sjanse til å se mulighetene i det lange løp og motiveres av arbeidet. En bedre inkludering av operative mannskaper og kommunikasjon på tvers av nivåer, kan være avgjørende for muligheten til å øke tillitten og dermed også bedre samarbeidet med ledelsen i denne prosessen.

På grunn av kriminalitetens raske utvikling er politiet nødt til å følge det samme tempoet og effektivisere de tilgjengelige ressursene. Etterretningsstyrt politiarbeid er et meget godt styringsverktøy som kan bidra med innsikt og forståelse dersom metoden brukes riktig, og kan dermed gi oss en fordel i kunnskapskonkurransen med de kriminelle aktørene. Det er derfor sentralt å drive holdningsskapende arbeid blant operative mannskaper, for å effektivisere prosessen som er avhengig av at hvert ledd bidrar mot et felles mål. Å ta tak i de aktuelle utfordringene som jeg har diskutert i oppgaven vil utgjøre en god start i et slikt arbeid. Eksempelvis bør lederens rolle brukes aktivt i denne prosessen, ved i større grad å forme en ønsket kultur som innehar egenskapene som det etterretningsstyrt politiarbeid krever. Dette kan gjøre jobben lettere i motsetning til enten å måtte overbevise eller tvinge andre skeptiske tjenestepersoner til å arbeide etter den bestemte arbeidsmetoden.

I dag utgjør etterretningsdoktrinen og etterretningsstyrt politiarbeid en del av pensumet i kriminalitetsforebyggende arbeid ved Politihøgskolen. Det er tydelig at oppmerksomheten og vektleggingen dermed øker rundt fagfeltet. Likevel oppleves ikke innsalget av etterretning og etterretningsstyrt politiarbeid i pensumet som stort nok, da jeg selv var langt ifra å forstå den helhetlige prosessen og formålet kun ved benyttelse av pensum. Kanskje er det nettopp i bachelorutdanningen det er sentralt å utvikle kunnskapen rundt etterretning og etterretningsprosessen, som senere kan resultere i et «friskt pust» i politietaten i form av nyutdannet politi. De nyutdannedes rolle vil dermed være essensiell i det holdningsskapende arbeidet og kan utgjøre en motvekt mot de som motarbeider metoden. I det lange løp vil forhåpentligvis politikulturen endres til å bli mer mottakelig for utvikling og nye arbeidsmetoder, noe jeg er overbevist om at vil være absolutt nødvendig i fremtidens politi.

8.0 Litteraturliste

Bjørkelo, B., & Gundhus, H. (2015). Å forbedre en etat. Magma: Tidsskrift for økonomi og ledelse, 34-46. Hentet fra: <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/279578/Å%20forbedre%20en%20etat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Dallan, O. (2017). Metode og oppgaveskriving. Oslo: Gyldendal Akademisk

Dønland, C. R. (2015) Hvorfor er etterretning viktig for politiets samfunnsoppdrag og produksjon av sikkerhet?: Masteroppgave i Konflikt, Sikkerhet og Flerkulturell Forståelse (Masteroppgave, Norges Arktiske Universitet). Hentet fra: <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/9237/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Eidet, T. (2019). Politiets etterretningsregister Indicia: en upålitelig ryktebørs eller en troverdig kilde? Hvilke strukturelle og individuelle faktorer påvirker informasjon som politiansatte registrerer i Indicia? Erfaringsbasert master i etterforskning. Oslo: Politihøgskolen.

Finstad, L. (2018). Hva er politi? Oslo: Universitetsforlaget.

Finstad, L. (2013). Politiblikket. Oslo: Pax.

Handegård, T. L. & Berg, C. R. (2020). Kunnskapsbasert politiarbeid – kunnskap til å stole på? Nordisk politiforskning, 7 (nr. 1), 39-60. <https://doi.org/10.18261/issn.2703-7045-2020-01-06>

Larsson, P., Gundhus, H., & Granér, R. (2014). Innføring i politivitenskap. Oslo: Cappelen Damm

Lie, E. M. (2015). I forkant (2. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Olsvik, E. H. (2017). Vitenskapsteori for politiet. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Paulsen, J. E. & Simensen, T. K. (2019). Generalistens rolle i etterretningsstyrt politiarbeid. Nordisk politiforskning, 6 (nr. 2), 169–181. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2019-02-07>

Politidirektoratet (2018). Kriminalitetsforebygging som politiets primærstrategi 2018–2020. Politiet mot 2025 – delstrategi. Oslo: Politidirektoratet.

Politiet. (2014). Etterretningsdoktrine for politiet. Versjon 1.0. Oslo: Politidirektoratet.

Politiregisterloven. (2010). Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2010-05-28-16>

Rasch-Olsen, A. (2008). Informantbehandling i politiet: en kartlegging av konsekvenser og faktorer, som påvirker effektiviteten ved politiets bruk av informanter. (Masteroppgave, Politihøgskolen). Hentet fra: <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/174759>

Ratcliffe, J.H. (2016). Intelligence-Led Policing (2. utg.). Abingdon: Routledge.

Svartdal, Frode: fagfelle vurdering i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 12. april 2021 fra <https://snl.no/fagfelle vurdering>

Thurén, T. (2009). Vitenskapsteori for nybegynnere (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk

Viste, M. N. (2014). Kan vi stole på diagnoser av organisasjonskultur?: En studie av 22. juli-kommisjonens diagnose av kulturen i politiet og Politidirektoratets forsøk på å kurere den. (Masteroppgave, Universitetet i Stavanger). Hentet fra: https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/221298/VISTE_Marianne.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8.1 Selvvalgt pensum

Bjørkelo, B., & Gundhus, H. (2015). Å forbedre en etat. *Magma: Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 34-46. Hentet fra: <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/279578/Å%20forbedre%20en%20etat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Dønland, C. R. (2015) *Hvorfor er etterretning viktig for politiets samfunnsoppdrag og produksjon av sikkerhet?: Masteroppgave i Konflikt, Sikkerhet og Flerkulturell Forståelse* (Masteroppgave, Norges Arktiske Universitet). Hentet fra: <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/9237/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Eidet, T. (2019). *Politiets etterretningsregister Indicia: en upålitelig ryktebørs eller en troverdig kilde? Hvilke strukturelle og individuelle faktorer påvirker informasjon som politiansatte registrerer i Indicia?* Erfaringsbasert master i etterforskning. Oslo: Politihøgskolen.

Finstad, L. (2013). *Politiblikket*. Oslo: Pax.

Handegård, T. L. & Berg, C. R. (2020). Kunnskapsbasert politiarbeid – kunnskap til å stole på? *Nordisk politiforskning*, 7 (nr. 1), 39-60. <https://doi.org/10.18261/issn.2703-7045-2020-01-06>

Paulsen, J. E. & Simensen, T. K. (2019). Generalistens rolle i etterretningsstyrt politiarbeid. *Nordisk politiforskning*, 6 (nr. 2), 169–181. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2019-02-07>

Politidirektoratet (2018). *Kriminalitetsforebygging som politiets primærstrategi 2018–2020*. Politiet mot 2025 – delstrategi. Oslo: Politidirektoratet.

Politiregisterloven. (2010). Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Hentet fra <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2010-05-28-16>

Rasch-Olsen, A. (2008). Informantbehandling i politiet: en kartlegging av konsekvenser og faktorer, som påvirker effektiviteten ved politiets bruk av informanter. (Masteroppgave, Politihøgskolen). Hentet fra: <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/174759>

Ratcliffe, J.H. (2016). *Intelligence-led policing* (2. utg.). Abingdon: Routledge.

Svartdal, Frode: *fagfelle vurdering* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 12. april 2021 fra <https://snl.no/fagfelle vurdering>

Svartdal, Frode: *fagfelle vurdering* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 12. april 2021 fra <https://snl.no/fagfelle vurdering>

Viste, M. N. (2014). *Kan vi stole på diagnoser av organisasjonskultur?: En studie av 22. juli-kommisjonens diagnose av kulturen i politiet og Politidirektoratets forsøk på å kurere den.* (Masteroppgave, Universitetet i Stavanger). Hentet fra: https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/221298/VISTE_Marianne.pdf?sequence=1&isAllowed=y